

Wydanie tymczasowe

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 17 czerwca 2021 r.(*)

Odesłanie prejudycjalne – Podatek od wartości dodanej (VAT) – Dyrektywa 2006/112/WE – Artykuł 135 ust. 1 – Zwolnienia – Zarządzanie specjalnymi funduszami inwestycyjnymi – Outsourcing – świadczenie usług przez osobę trzecią

W sprawach połączonych C-58/20 i C-59/20

mając za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Bundesfinanzgericht (federalny sąd do spraw finansowych, Austria) postanowieniami z dnia 29 stycznia 2020 r. (C-59/20) oraz z dnia 30 stycznia 2020 r. (C-58/20), które wpłynęły do Trybunału w dniu 4 lutego 2020 r., w postępowaniach:

K (C-58/20),

DBKAG (C-59/20)

przeciwko

Finanzamt Österreich, dawniej Finanzamt Linz,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: J.-C. Bonichot (sprawozdawca), prezes izby, R. Silva de Lapuerta, wiceprezes Trybunału, pełniący obowiązki sędziego pierwszej izby, L. Bay Larsen, C. Toader i N. Jääskinen, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Pikamäe,

sekretarz: D. Dittert, kierownik wydziału,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 3 lutego 2021 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu K oraz DBKAG – G. Aigner, Steuerberater,
- w imieniu rządu austriackiego – A. Posch, F. Koppensteiner, J. Schmoll i S. Zolles, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu greckiego – K. Georgiadis, A. Dimitrakopoulou i M. Tassopoulou, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej – początkowo L. Mantl i R. Lyal, a następnie L. Mantl i L. Lozano Palacios, w charakterze pełnomocników,

podjęwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujące

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.U. 2006, L 347, s. 1, zwanej dalej „dyrektywą VAT”).

2 Wniosek ten został złożony w postępowaniach pomiędzy K (sprawa C-58/20) i DBKAG (sprawa C-59/20) a Finanzamt Österreich, dawniej Finanzamt Linz (austriackim organem podatkowym, dawniej organem podatkowym w Linz, Austria, zwanym dalej „organem podatkowym”), dotyczących odmowy przyznania im przez ten organ zwolnienia z podatku od wartości dodanej (VAT) przewidzianego w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa VAT

3 Artykuł 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT przewiduje zasadniczo identyczne zwolnienie jak przewidziane wcześniej w art. 13 cz. IV B lit. d) pkt 6 szóstej dyrektywy Rady 77/388/EWG z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku (Dz.U. 1977, L 145, s. 1, zwanej dalej „szóstą dyrektywą”).

4 Zgodnie z brzmieniem art. 135 ust. 1 dyrektywy VAT:

„Państwa członkowskie zwalniają następujące transakcje:

[...]

g) zarządzanie specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, określonymi przez państwa członkowskie;

[...]”.

Dyrektywa UCITS

5 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/65/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS) (Dz.U. 2009, L 302, s. 32, zwana dalej „dyrektywą UCITS”) dokonała przekształcenia dyrektywy Rady 85/611/EWG z dnia 20 grudnia 1985 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS) (Dz.U. 1985, L 375, s. 3), zmienionej w szczególności dyrektywą 2001/107/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 stycznia 2002 r. (Dz.U. 2002, L 41, s. 20), (zwanej dalej „dyrektywą 85/611”).

6 Artykuł 2 dyrektywy UCITS stanowi:

„1. Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się poniższe definicje:

[...]

b) »spółka zarządzająca« oznacza spółkę, której zasadniczy rodzaj działalności to zarządzanie UCITS w formie funduszy wspólnych lub spółek inwestycyjnych (zarządzanie zbiorowym portfelem UCITS);

[...]

2. Do celów ust. 1 lit. b) zasadniczy rodzaj działalności spółki zarządzającej obejmuje funkcje, o których mowa w załączniku II.

[...]”.

7 Załącznik II do dyrektywy UCITS zawiera niewyczerpujący wykaz funkcji należących do zakresu zbiorowego zarządzania portfelem. Wykaz ten, identyczny z wykazem zawartym w załączniku II do dyrektywy 85/611, wymienia następujące funkcje:

„– zarządzanie inwestycjami,

– administracja:

a) obsługa prawna i obsługa rachunkowo-księgowa w zakresie zarządzania funduszem;

b) zapytania klientów;

c) wycena i wyznaczanie ceny (w tym zwroty podatkowe);

d) monitorowanie przestrzegania uregulowań;

e) prowadzenie rejestru posiadaczy jednostek uczestnictwa;

f) wypłata zysków;

g) emisja i umarzanie jednostek uczestnictwa;

h) rozliczanie umów (w tym wysyłanie potwierdzeń);

i) prowadzenie ksiąg,

– wprowadzanie do obrotu”.

Prawo austriackie

8 Paragraf 6 ust. 1 pkt 8 lit. i) Umsatzsteuergesetz 1994 (ustawy o VAT, BGBl. 663/1994), w brzmieniu mającym zastosowanie do okoliczności faktycznych w postępowaniu głównym, przewiduje, że z VAT zwolnione są przychody z „zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi”, „zarządzania udziałami w ramach działalności związanej z wnoszeniem kapitału [...] przez przedsiębiorstwa posiadające koncesję w tym zakresie” oraz z „zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, określonymi przez inne państwa członkowskie”.

Postępowania główne i pytania prejudycjalne

Sprawa C-58/20

9 W latach 2008–2014 różne spółki zarządzające (zwane spółkami inwestycyjnymi przed

2011 r.) przekazały osobie trzeciej, w niniejszym przypadku K, określone usługi w zakresie obliczania wartości istotnych dla celów opodatkowania dochodów posiadaczy jednostek uczestnictwa w funduszach, takie jak rozliczenia podatkowe. W celu świadczenia tych usług K musiała oprzeć się na obliczeniu dochodów na poziomie funduszy określonych przez spółki zarządzające na podstawie ogólnego bilansu i rachunku funduszy sporządzonych przez bank depozytariusza. K przejmowała wartości wskazane w ogólnym bilansie i w ogólnym wyliczeniu dochodów na poziomie funduszy po zwykłej kontroli wiarygodności (bez sprawdzenia dokładności). Następnie w celu sporządzenia rozliczenia podatkowego na poziomie posiadaczy jednostek uczestnictwa K musiała uwzględnić w szczególności cechy własne różnym rodzajom inwestorów, a ponadto musiała sporządzić własne rozliczenie kosztów, przestrzegać autonomicznego porządku przeznaczenia i obliczenia szczególnych strat.

10 W okresie, którego dotyczy postępowanie główne, spółki zarządzające, które upoważniły K, pozostawały nadal płatnikami podatku, zobowiązanymi do przekazania odpowiednich wartości w celu opodatkowania dochodów posiadaczy jednostek uczestnictwa w drodze ujednoliconej deklaracji składanej do jednostki przyjmującej deklaracje. Spółki zarządzające powtarzały zatem odpowiednie wartości obliczone przez K bez zmian i przekazywały je jednostce przyjmującej deklaracje. Spółki zarządzające były jednak odpowiedzialne za prawidłowość kwot zadeklarowanych jednostce przyjmującej deklaracje, w szczególności z tytułu podatku od dochodów kapitałowych. K była odpowiedzialna wobec tych spółek na podstawie prawa cywilnego za szkody spowodowane zawinione niedokładności deklaracji odpowiednich wartości podatkowych.

11 K wystawiała faktury za usługi świadczone na rzecz spółek zarządzających bez podatku VAT. K twierdzi bowiem, że usługi te korzystają ze zwolnienia dotyczącego zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi przewidzianego w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, ponieważ spełniają one przesłanki przewidziane w orzecznictwie Trybunału, w szczególności te zawarte w pkt 72 wyroku z dnia 4 maja 2006 r., *Abbey National* (C-169/04, EU:C:2006:289), zgodnie z którym, aby usługi świadczone przez osobę trzecią mogły być objęte tym zwolnieniem, muszą one stanowić w globalnej ocenie odrębną całość oraz spełniać specyficzne i istotne funkcje z zakresu zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi. Zdaniem K usługi obliczania wartości istotnych dla celów opodatkowania dochodów posiadaczy jednostek uczestnictwa w funduszach, za które jest ona odpowiedzialna, istnieją jedynie w dziedzinie specjalnych funduszy inwestycyjnych, a tym samym chodzi tu o usługi administracyjne mające specyficzne i istotne znaczenie dla zarządzania tymi funduszami. Ponadto K uważa, że dla objęcia ich zwolnieniem, nie jest konieczne, aby wszystkie te usługi objęte były outsourcingiem.

12 Niemniej jednak zdaniem organu podatkowego usługi świadczone przez K na rzecz spółek zarządzających nie mogły zostać objęte tym zwolnieniem. Z jednej strony, organ ten uważa, że usługa świadczona przez K, polegająca na obliczeniu wartości istotnych dla celów opodatkowania dochodów posiadaczy jednostek uczestnictwa w funduszach, nie ma specyficznego i istotnego znaczenia dla zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi. Chodzi tu raczej o świadczenie specyficzne dla zawodu doradcy podatkowego lub biegłego rewidenta. Z drugiej strony, zdaniem organów podatkowych usługa ta nie jest wystarczająco odrębna, aby należeć do zakresu stosowania zwolnienia z VAT.

13 K wniosła skargi na decyzje organu podatkowego z dnia 9 września 2014 r. w sprawie VAT za lata 2008–2012, z dnia 25 września 2015 r. w sprawie VAT za rok 2013 oraz z dnia 23 stycznia 2019 r. w sprawie podatku VAT za rok 2014 do sądu odsyłającego, który uznaje, że istnieje wątpliwość co do wykładni pojęcia „zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi” w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT.

14 W tych okolicznościach Bundesfinanzgericht (federalny sąd do spraw finansowych) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 135 ust. 1 lit. g) [dyrektywy VAT] należy interpretować w ten sposób, że pojęcie »zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi« oznacza również wykonywanie zadań podatkowych powierzone przez spółkę zarządzającą osobie trzeciej, polegających na zapewnieniu zgodnego z prawem opodatkowania dochodów z funduszy inwestycyjnych uzyskiwanych przez posiadaczy jednostek uczestnictwa?».

Sprawa C-59/20

15 Na podstawie umowy licencyjnej z dnia 11 grudnia 2008 r. spółka DBKAG, która zarządza specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, uzyskała od SC GmbH z siedzibą w Niemczech w zamian za zapłatę opłaty licencyjnej prawo korzystania z oprogramowania służącego do przeprowadzenia obliczeń istotnych dla zarządzania ryzykiem i do pomiarów rentowności (zwanego dalej „oprogramowaniem SC”).

16 Oprogramowanie SC zostało specjalnie przystosowane do działania funduszy inwestycyjnych i do zdefiniowanych wymogów ustawodawcy w tych dziedzinach. SC jest odpowiedzialne za dokonywanie prawidłowych obliczeń wskaźników ryzyka i rentowności.

17 Oprogramowanie SC może być używane wyłącznie w połączeniu z innymi oprogramowaniami DBKAG. DBKAG musi bowiem dostosować swoje środowisko informatyczne do potrzeb oprogramowania SC i ustalić parametry (w szczególności metody obliczania), które oprogramowanie to musi stosować. Dzięki interfejsom z innymi programami DBKAG dane dotyczące kursów i wartości rynkowych, które zostały pozyskane przez DBKAG i które są niezbędne do obliczeń dokonywanych przez SC, są automatycznie i codziennie wprowadzane do oprogramowania programu SC. W ten sposób oprogramowanie to dokonuje obliczeń wskaźników ryzyka i rentowności na podstawie danych pozyskanych przez DBKAG. Następnie obliczone przez oprogramowanie SC wskaźniki ryzyka i rentowności są wykorzystywane przez DBKAG do sporządzania sprawozdań w celu spełnienia ustawowych obowiązków informacyjnych wobec organów i inwestorów dotyczących zarządzania ryzykiem i rentowności.

18 W innych umowach z dnia 11 grudnia 2008 r. uzgodniono, że SC będzie świadczyć na rzecz DBKAG różne usługi pomocnicze. W szczególności SC zobowiązało się do szkolenia pracowników DBKAG w celu wykonywania zadań służących konfiguracji oprogramowania SC oraz w celu ręcznego wprowadzania danych koniecznych dla jego funkcjonowania. SC zobowiązało się również do aktualizowania oprogramowania w celu usunięcia jego ewentualnych błędów.

19 SC wystawiło fakturę za udzielenie licencji oraz za inne świadczenie usług jak za usługi opodatkowane i podlegające VAT w państwie przeznaczenia, to znaczy w Republice Austrii, bez wzmianki o VAT, lecz ze wzmianką o przeniesieniu zobowiązania podatkowego na DBKAG na podstawie mechanizmu odwrotnego obciążenia.

20 DBKAG uważa jednak, że usługi świadczone przez SC powinny być objęte zwolnieniem przewidzianym w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT. DBKAG uważa bowiem, że oprogramowanie SC świadczy usługi obliczania wskaźników ryzyka i rentowności, które są specyficzne i istotne dla zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi. Zdaniem DBKAG okoliczności, że sama wprowadza ona określone dane do oprogramowania SC, nie może mieć

wpływu na kwalifikację tych usług jako transakcji zwolnionych z podatku.

21 Z kolei organ podatkowy uważa, że przyznanie prawa do korzystania z oprogramowania SC jest usługą podlegającą VAT. Zdaniem tego organu SC udziela jedynie zwykłej pomocy technicznej, która nie jest ani specyficzna, ani konieczna dla zarządzania specjalnym funduszem inwestycyjnym. Ponadto organ podatkowy podnosi, że z uwagi na to, iż oprogramowanie SC nie może dokonać omawianych obliczeń bez udziału DBKAG, świadczenie SC nie jest wystarczająco autonomiczne, aby mogło zostać objęte zwolnieniem z VAT.

22 DBKAG wniosł do sądu odsyłającego skargę na decyzję organu podatkowego z dnia 24 października 2014 r. dotyczącą wznowienia postępowania w sprawie opodatkowania VAT za lata 2009 i 2010, jak również na decyzje określające wysokość zobowiązań podatkowego z tytułu VAT za lata 2009 i 2010.

23 Podobnie jak w sprawie C-58/20 sąd odsyłający uważa, że istnieje wątpliwość co do wykładni pojęcia „zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi” w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT. Prawdą jest, że sąd odsyłający uważa, iż usługi zarządzania ryzykiem i pomiaru rentowności są czynnościami specyficznymi dla zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi. Jednakże sąd odsyłający zastanawia się, czy odpowiedzialność ponoszona przez SC w niniejszej sprawie jest wystarczająca, aby usługa SC była objęta zwolnieniem przewidzianym w tym przepisie.

24 W tych okolicznościach Bundesfinanzgericht (federalny sąd do spraw finansowych) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 135 ust. 1 lit. g) [dyrektywy VAT] należy interpretować w ten sposób, że do celów przewidzianego w tym przepisie zwolnienia z podatku pojęcie »zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi« obejmuje również przyznanie przez licencjodawcę bieżącego osobom trzecim spółce inwestycyjnej prawa do korzystania ze specjalnego oprogramowania opracowanego specjalnie dla zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, jeżeli to specjalne oprogramowanie, tak jak w postępowaniu głównym, jest przeznaczone wyłącznie do wykonywania specyficznej i istotnej działalności związanej z zarządzaniem specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, niemniej jednak jest stosowane na technicznej infrastrukturze spółki inwestycyjnej i może spełniać swoje funkcje tylko przy mającym drugorzędne znaczenie współdziałaniu wspomnianej spółki i z bieżącym zastosowaniem danych rynkowych dostarczanych przez tę spółkę?”.

25 Postanowieniem prezesa Trybunału z dnia 3 marca 2020 r. sprawy C-58/20 i C-59/20 zostały połączone do celów przeprowadzenia pisemnego i ustnego etapu postępowania oraz wydania wyroku.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

26 Poprzez pytania prejudycjalne sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT należy interpretować w ten sposób, że usługi świadczone przez osoby trzecie na rzecz spółek zarządzających specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, takie jak zadania podatkowe polegające na zapewnieniu zgodnego z prawem krajowym opodatkowania dochodów z funduszy otrzymanych przez osoby posiadające jednostki uczestnictwa oraz przyznanie prawa do korzystania z oprogramowania służącego do przeprowadzenia obliczeń istotnych dla zarządzania ryzykiem i pomiaru rentowności, są objęte przewidzianym w tym przepisie zwolnieniem.

27 Tytułem wstępu należy zauważyć, że w zakresie, w jakim dyrektywa VAT uchyla i zastępuje szóstą dyrektywę, wykładnia dokonana przez Trybunał w odniesieniu do przepisów tej ostatniej dyrektywy odnosi się również do przepisów dyrektywy VAT, o ile przepisy tych dwóch instrumentów prawa Unii można uznać za równoważne.

28 W konsekwencji dokonana przez Trybunał wykładnia art. 13 cz. II B lit. d) pkt 6 szóstej dyrektywy odnosi się również do art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, ponieważ, jak stwierdzono już w pkt 3 niniejszego wyroku, przepisy te zostały sformułowane w sposób zasadniczo identyczny i w związku z tym mogą zostać uznane za równoważne.

29 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zwolnienia, o których mowa w art. 135 ust. 1 dyrektywy VAT, stanowi autonomiczne pojęcia prawa Unii, których celem jest uniknięcie rozbieżności w stosowaniu systemu VAT w poszczególnych państwach członkowskich [wyrok z dnia 2 lipca 2020 r., Blackrock Investment Management (UK), C-231/19, EU:C:2020:513, pkt 21 i przytoczone tam orzecznictwo].

30 Ponadto z orzecznictwa Trybunału wynika, że pojęcia użyte do określenia zwolnień, o których mowa w art. 135 ust. 1 dyrektywy VAT, należy interpretować w sposób ścisły, ponieważ zwolnienia te stanowią odstępstwa od ogólnej zasady, zgodnie z którą VAT jest pobierany od każdej usługi świadczonej odpłatnie przez podatnika [wyrok z dnia 2 lipca 2020 r., Blackrock Investment Management (UK), C-231/19, EU:C:2020:513, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo].

31 Ponadto na podstawie zasady neutralności podatkowej podmioty gospodarcze powinny mieć możliwość wyboru modelu organizacyjnego, który z czysto gospodarczego punktu widzenia byłby dla nich najbardziej odpowiedni, nie narażając się na to, że ich transakcje zostaną wykluczone ze zwolnienia przewidzianego w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT [wyrok z dnia 2 lipca 2020 r., Blackrock Investment Management (UK), C-231/19, EU:C:2020:513, pkt 50 i przytoczone tam orzecznictwo].

32 W ten sposób usługi świadczone przez podmiot zarządzający bieżącymi osobami trzecimi są co do zasady objęte zakresem stosowania art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT (wyrok z dnia 4 maja 2006 r., Abbey National, C-169/04, EU:C:2006:289, pkt 69).

33 Niemniej jednak, aby można je było zaklasyfikować jako transakcje zwolnione w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, usługi świadczone przez podmiot zarządzający bieżącymi osobami trzecimi muszą stanowić w globalnej ocenie odrębną całość oraz spełniać specyficzne i istotne funkcje z zakresu zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi [wyrok z dnia 2 lipca 2020 r., Blackrock Investment Management (UK), C-231/19, EU:C:2020:513, pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo].

34 To w świetle orzecznictwa przypomnianego w pkt 29–33 niniejszego wyroku należy zbadać pytania prejudycjalne przedstawione przez sąd odsyłający.

W przedmiocie warunku związanego z odrębnym lub autonomicznym charakterem

35 W pierwszej kolejności, aby ustalić, czy usługi świadczone przez osoby trzecie na rzecz spółek zarządzających specjalnymi funduszami inwestycyjnymi są objęte zwolnieniem przewidzianym w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, należy dokonać globalnej oceny, czy usługi te tworzą odrębną całość.

36 W tym względzie należy zauważyć, że warunek związany z „odrębnym” charakterem nie może być interpretowany w ten sposób, że aby świadczenie usługi specyficznej i istotnej dla

zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi by?o obj?te zwolnieniem przewidzianym w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, powinno ono by? w ca?o?ci przedmiotem outsourcingu.

37 Nale?y bowiem przypomnie?, ?e zgodnie z orzecznictwem Trybuna?u przewidziane przez ten przepis zwolnienie ma na celu wspieranie dost?pu drobnych inwestorów do rynku papierów warto?ciowych. Wspólne zarządzanie inwestycjami w ramach specjalnych funduszy inwestycyjnych daje bowiem tym ostatnim mo?liwo?? posiadania, pomimo skromnej inwestycji, zróżnicowanego portfela, który chroni ich przed ryzykiem zwi?zanym z wahaniami warto?ci papierów warto?ciowych i umo?liwia im wspólne ponoszenie kosztów specjalistycznego zarządzania. W braku zwolnienia posiadacze jednostek uczestnictwa w przedsi?biorstwach zbiorowego inwestowania byliby opodatkowani w wi?kszym stopniu ni? inwestorzy, a priori o wi?kszych rozmiarach, którzy bezpo?rednio inwestuj? swoje pieni?dze w papiery warto?ciowe i nie korzystaj? z us?ug zarządzania funduszami. Otó? zasada neutralno?ci podatkowej sprzeciwia si? temu, by przedsi?biorcy dokonuj?cy tych samych transakcji byli traktowani odmiennie w dziedzinie poboru VAT (zob. podobnie wyrok z dnia 13 marca 2014 r., ATP PensionService, C?464/12, EU:C:2014:139, pkt 43, 44 i przytoczone tam orzecznictwo).

38 Tym samym, nawet je?li zwolnienie przewidziane w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT powinno by? przedmiotem ?cis?ej wyk?adni, to zasada neutralno?ci podatkowej oraz cele tego zwolnienia przemawiaj? za wyk?adni?, która nie pozbawia go jego skutku (zob. podobnie wyrok z dnia 9 grudnia 2015 r., Fiscale Eenheid X, C?595/13, EU:C:2015:801, pkt 68).

39 Gdyby konkretne i istotne ?wiadczenie zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi podlega?o podatkowi VAT z tego tylko powodu, ?e nie jest ono w ca?o?ci przedmiotem outsourcingu, to uprzywilejowa?oby to spó?ki zarz?dzaj?ce, które same ?wiadczy? te us?ugi, a tak?e inwestorów, którzy bezpo?rednio inwestuj? swoje pieni?dze w papiery warto?ciowe i którzy nie korzystaj? z us?ug zarządzania funduszami (zob. podobnie wyrok z dnia 13 marca 2014 r., ATP PensionService, C?464/12, EU:C:2014:139, pkt 72 i przytoczone tam orzecznictwo).

40 W zwi?zku z tym wyk?adnia warunku zwi?zanego z „odrębnym” charakterem, która polega?aby na uznaniu, ?e dla korzystania ze zwolnienia przewidzianego w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, ?wiadczenie us?ugi specyficznej i istotnej dla zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi powinno w ca?o?ci stanowi? przedmiot outsourcingu, prowadzi?oby do ograniczenia skuteczno?ci mo?liwo?ci korzystania przez ow? us?ug? ze wspomnianego zwolnienia, je?eli by?aby ona ?wiadczona przez osob? trzeci?.

41 Ponadto Trybuna? uzna?, ?e us?ugi doradztwa w zakresie inwestowania w zbywalne papiery warto?ciowe oraz zalecenia zakupu i sprzeda?y aktywów udzielone spó?ce zarz?dzaj?cej specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, które by?y specyficzne i istotne dla zarządzania tym funduszem, mog? zosta? obj?te zwolnieniem przewidzianym w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT (zob. podobnie wyrok z dnia 7 marca 2013 r., GfBk, C?275/11, EU:C:2013:141, pkt 33).

42 Trybuna? uzna? bowiem, ?e nie ma wi?kszego znaczenia to, ?e to do owej spó?ki zarz?dzaj?cej nale?y wykonanie zalece? po sprawdzeniu, czy nie naruszaj? one ?adnego ograniczenia prawnego w dziedzinie inwestowania maj?cego zastosowanie do specjalnych funduszy inwestycyjnych oraz to, ?e wspomniana spó?ka zarz?dzaj?ca zachowuje w ten sposób ostateczne uprawnienia decyzyjne i odpowiedzialno?? (zob. podobnie wyrok z dnia 7 marca 2013 r., GfBk, C?275/11, EU:C:2013:141, pkt 27).

43 W niniejszym przypadku, je?eli chodzi o spraw? C?58/20, to w celu ustalenia, czy us?ugi ?wiadczone przez K na rzecz danych spó?ek zarz?dzaj?cych, takie jak us?ugi obliczania warto?ci istotnych dla celów opodatkowania dochodów posiadaczy jednostek uczestnictwa w funduszach, s? obj?te zwolnieniem przewidzianym w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, do s?du

odsy?aj?cego nale?y ocena, czy us?ugi te nale?y uzna? za specyficzne i istotne dla dzia?alno?ci polegaj?cej na zarz?dzaniu specjalnymi funduszami inwestycyjnymi. Okoliczno??, ?e do spó?ek zarz?dzaj?cych nale?y sporz?dzanie standardowych deklaracji na podstawie oblicze? dokonanych przez osob? trzeci? oraz przekazywanie tych deklaracji jednostkom przyjmuj?cym deklaracj?, nie jest sama w sobie decyduj?ca dla ustalenia, czy takie us?ugi obj?te s? wspomnianym zwolnieniem.

44 Podobnie, je?eli chodzi o spraw? C?59/20, to w celu ustalenia, czy us?ugi ?wiadczone przez SC na rzecz DBKAG, takie jak przyznanie prawa do korzystania z oprogramowania SC, s? obj?te zwolnieniem przewidzianym w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, do s?du odsy?aj?cego nale?y ocena, czy us?ugi te nale?y uzna? za specyficzne i istotne dla dzia?alno?ci polegaj?cej na zarz?dzaniu specjalnymi funduszami inwestycyjnymi. Okoliczno??, ?e omawiane oprogramowanie mo?e by? u?ywane wy??cznie na infrastrukturze technicznej danej spó?ki zarz?dzaj?cej i mo?e pe?ni? swoje funkcje wy??cznie przy drugorz?dnej wspó?pracy tej spó?ki poprzez sta?e korzystanie z dostarczonych przez ni? danych rynkowych, nie jest sama w sobie decyduj?ca dla ustalenia, czy takie us?ugi obj?te s? wspomnianym zwolnieniem.

W przedmiocie warunku zwi?zanego ze specyficznym i istotnym charakterem us?ugi

45 W drugiej kolejno?ci, w celu ustalenia, czy us?ugi ?wiadczone przez osoby trzecie na rzecz spó?ek zarz?dzaj?cych specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, takie jak zadania podatkowe, które polegaj? na zapewnieniu zgodnego z prawem krajowym opodatkowania dochodów z funduszu otrzymanych przez posiadaczy jednostek uczestnictwa oraz na przyznaniu prawa do korzystania z oprogramowania s?u??cego do przeprowadzenia oblicze? istotnych dla zarz?dzania ryzykiem i dla pomiaru rentowno?ci, s? obj?te zwolnieniem przewidzianym w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, nale?y oceni?, czy us?ugi te s? specyficzne i istotne dla zarz?dzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi.

46 Je?eli chodzi, po pierwsze, o zadania podatkowe, to nale?y przypomnie?, ?e Trybuna? orzek?, ?e zakres zastosowania art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT obejmuje, poza zadaniami polegaj?cymi na zarz?dzaniu portfelem, równie? zadania administracyjne przedsi?biorstw zbiorowego inwestowania, takie jak wymienione w za??czniku II do dyrektywy UCITS (wyrok z dnia 4 maja 2006 r., *Abbey National*, C?169/04, EU:C:2006:289, pkt 64).

47 Za??cznik II do dyrektywy UCITS przewiduje bowiem, ?e dzia?alno?? polegaj?ca na zbiorowym zarz?dzaniu portfelem obejmuje w szczególno?ci zadania administracyjne, takie jak us?ugi prawne i us?ugi rachunkowo-ksi?gowe w zakresie zarz?dzania funduszem, wycena portfela oraz ustalenie warto?ci jednostek uczestnictwa (w tym w aspektach podatkowych).

48 Ponadto okoliczno??, ?e niektóre us?ugi nie zosta?y wymienione w za??czniku II do dyrektywy UCITS, nie sprzeciwia si? ich w??czeniu do kategorii specyficznych us?ug obj?tych dzia?alno?ci? „zarz?dzania” specjalnym funduszem inwestycyjnym w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT (zob. podobnie wyrok z dnia 7 marca 2013 r., *GfBk*, C?275/11, EU:C:2013:141, pkt 25).

49 W celu ustalenia, czy us?ugi ?wiadczone przez osob? trzeci? na rzecz spó?ki zarz?dzaj?cej s? obj?te zwolnieniem przewidzianym w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, nale?y bowiem zbada?, czy us?uga ?wiadczona przez t? osob? trzeci? pozostaje w nierozzerwalnym zwi?zku z w?asn? dzia?alno?ci? spó?ki zarz?dzaj?cej, tak ?e skutkuje ona spe?nianiem specyficznych i szczególnych zada? dla zarz?dzania specjalnym funduszem inwestycyjnym (zob. podobnie wyrok z dnia 7 marca 2013 r., *GfBk*, C?275/11, EU:C:2013:141, pkt 23).

50 W tym wzgl?dzie poj?cie „zarz?dzania” specjalnym funduszem inwestycyjnym w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT obejmuje nie tylko zarz?dzanie inwestycjami, z którym wi??e

si? wybór i przekazanie aktywów b?d?cych przedmiotem tego zarz?dzania, lecz równie? us?ugi administracyjne i rachunkowe, takie jak obliczanie kwoty dochodów i ceny jednostek uczestnictwa lub udziałów w funduszu, wycena aktywów, rachunkowo??, przygotowywanie deklaracji w celu podzia?u dochodów, dostarczanie informacji i dokumentacji na temat rachunków okresowych i deklaracji podatkowych, statystyk VAT, a tak?e opracowywanie prognoz przychodów (zob. podobnie wyrok z dnia 7 marca 2013 r., GfBk, C?275/11, EU:C:2013:141, pkt 27).

51 Natomiast us?ugi, które nie s? specyficzne dla dzia?alno?ci specjalnego funduszu inwestycyjnego, lecz s? nierozzerwalnie zwi?zane z ka?dym rodzajem inwestycji, nie s? obj?te zakresem stosowania tego poj?cia „zarz?dzania” specjalnym funduszem inwestycyjnym (zob. podobnie wyrok z dnia 9 grudnia 2015 r., Fiscale Eenheid X, C?595/13, EU:C:2015:801, pkt 78).

52 W ten sposób w zakresie, w jakim us?ugi administracyjne i ksi?gowe ?wiadczone przez osob? trzeci? na rzecz spółki zarz?dzaj?cej, takie jak zadania podatkowe polegaj?ce na zapewnieniu zgodnego z prawem krajowym opodatkowania dochodów z funduszu uzyskanych przez posiadaczy jednostek uczestnictwa, pozostaj? w nierozzerwalnym zwi?zku z dzia?alno?ci? polegaj?c? na zarz?dzaniu specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, s? one obj?te zwolnieniem przewidzianym w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT.

53 Po drugie, je?eli chodzi o prawo do korzystania z oprogramowania, prawd? jest, ?e w pkt 71 wyroku z dnia 4 maja 2006 r., Abbey National (C?169/04, EU:C:2006:289), Trybuna? opar? si? na wyroku z dnia 5 czerwca 1997 r., SDC (C?2/95, EU:C:1997:278), aby uzna?, ?e zwyk?e us?ugi materialne lub techniczne, takie jak udost?pnienie systemu informatycznego, nie by?y obj?te zwolnieniem przewidzianym w art. 13 cz??? B lit. d) pkt 6 szóstej dyrektywy, który zosta? zast?piony przez art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT (wyrok z dnia 9 grudnia 2015 r., Fiscale Eenheid X, C?595/13, EU:C:2015:801, pkt 74).

54 Niemniej jednak orzecznictwa tego nie mo?na rozumie? w ten sposób, ?e nale?y z góry wykluczy? z zakresu stosowania zwolnienia przewidzianego w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT ka?d? us?ug? ?wiadczon? przez osob? trzeci? za pomoc? systemu informatycznego na rzecz spółki zarz?dzaj?cej.

55 Jak Trybuna? wyja?ni? bowiem w pkt 38 wyroku z dnia 5 czerwca 1997 r., SDC (C?2/95, EU:C:1997:278), fakt, i? dana us?uga jest w ca?o?ci wykonywana drog? elektroniczn?, sam w sobie nie sprzeciwia si? zastosowaniu zwolnienia do tej us?ugi.

56 W szczególno?ci w wyroku z dnia 2 lipca 2020 r., Blackrock Investment Management (UK) (C?231/19, EU:C:2020:513), w którym chodzi?o zw?aszcz?a o us?ugi monitorowania rentowno?ci i ryzyka ?wiadczone przez osob? trzeci? na rzecz spółek zarz?dzaj?cych us?ugami za po?rednictwem platformy informatycznej, Trybuna? nie wykluczy? z góry tych us?ug z zakresu stosowania zwolnienia przewidzianego w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT. Z kolei Trybuna? uzna?, ?e us?ugi te nie mog? korzysta? z tego zwolnienia, opieraj?c si? w pkt 48 i 49 tego wyroku na okoliczno?ci, ?e us?ugi te nie by?y specyficzne dla zarz?dzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, poniewa? zosta?y zaprojektowane do celów zarz?dzania inwestycjami o zróżnicowanym charakterze i mog?y by? wykorzystywane bez ró?nicy do zarz?dzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi i innymi funduszami.

57 W ten sposób, je?eli us?uga taka jak przyznanie prawa do korzystania z oprogramowania jest ?wiadczona wy??cznie w celu zarz?dzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, a nie zarz?dzania innymi funduszami, mo?e ona zosta? uznana za „specyficzn?” dla tego celu.

58 Z powy?szego wynika zatem, ?e ?wiadczenie us?ug, takich jak wykonywanie zada? podatkowych polegaj?cych na zapewnieniu zgodnego z prawem krajowym opodatkowania

dochodów z funduszy kapitałowych osiągniętych przez posiadaczy jednostek uczestnictwa oraz przyznanie prawa do korzystania z oprogramowania służącego do przeprowadzenia obliczeń istotnych dla zarządzania ryzykiem i dla pomiarów rentowności, jest objęte zwolnieniem przewidzianym w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, jeżeli usługi te pozostają w nierozdzielalnym związku z zarządzaniem specjalnymi funduszami inwestycyjnymi oraz jeżeli są one świadczone wyłącznie dla celów zarządzania takimi funduszami.

59 W niniejszej sprawie do sądu odsyłającego należy zbadać, czy rozpatrywane w postępowaniach głównych usługi świadczone przez K i SC na rzecz spółek zarządzających spełniają te warunki.

60 Zwłaszcza w sprawie C-58/20 sąd odsyłający powinien w szczególności zbadać, czy zadania podatkowe wykonywane przez K odpowiadają obowiązkowi przewidzianemu w prawie austriackim, które są specyficzne dla specjalnych funduszy inwestycyjnych i które różni się zatem od obowiązków przewidzianych dla innych rodzajów funduszy inwestycyjnych.

61 W sprawie C-59/20 z postanowienia odsyłającego wynika, że sąd odsyłający uważa, iż usługi zarządzania ryzykiem i pomiarem rentowności są czynnościami specyficznymi dla zarządzania takimi funduszami. Sąd ten wskazuje również, że obliczenia dokonywane przez omawiane w postępowaniu głównym oprogramowanie stanowi zasadniczą podstawę do tego, aby DBKAG mógł spełniać zadania związane z zarządzaniem i rentownością wymagane przez prawo austriackie. W związku z tym okoliczności, że oprogramowanie to służy do przeprowadzenia obliczeń istotnych dla administracyjnych usług zarządzania ryzykiem i pomiaru rentowności omawianego funduszu, powinna pozwolić na uznanie, że wspomniane oprogramowanie jest istotne dla zarządzania wspomnianym funduszem. Do sądu odsyłającego będzie jednak należało zweryfikowanie, czy zostały spełnione warunki wymienione w pkt 58 niniejszego wyroku.

62 Z uwagi na powyższe rozważania na przedstawione pytania trzeba odpowiedzieć, że art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT należy interpretować w ten sposób, że usługi świadczone przez osoby trzecie na rzecz spółek zarządzających specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, takie jak zadania podatkowe polegające na zapewnieniu zgodnego z prawem krajowym opodatkowania dochodów otrzymywanych przez posiadaczy jednostek uczestnictwa oraz przyznanie prawa do korzystania z oprogramowania służącego wyłącznie do przeprowadzenia obliczeń istotnych dla zarządzania ryzykiem i do pomiaru rentowności, są objęte zwolnieniem przewidzianym w tym przepisie, jeżeli pozostają w nierozdzielalnym związku z zarządzaniem specjalnymi funduszami inwestycyjnymi i są świadczone wyłącznie dla celów zarządzania takimi funduszami, pomimo że takie świadczenie usług nie było w całości przedmiotem outsourcingu.

W przedmiocie kosztów

63 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, że usługi świadczone przez osoby trzecie na rzecz spółek zarządzających specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, takie jak zadania podatkowe polegające na zapewnieniu zgodnego z prawem krajowym opodatkowania dochodów otrzymywanych przez posiadaczy jednostek uczestnictwa oraz przyznanie prawa do korzystania z oprogramowania służącego wyłącznie do przeprowadzenia obliczeń istotnych dla zarządzania ryzykiem i

do pomiaru rentowności, są objęte zwolnieniem przewidzianym w tym przepisie, jeżeli pozostają w nierozdzielalnym związku z zarządzaniem specjalnymi funduszami inwestycyjnymi i są świadczone wyłącznie dla celów zarządzania takimi funduszami, pomimo że takie świadczenie usług nie byłoby w całości przedmiotem outsourcingu.

Podpisy

* Język postępowania: niemiecki.